

Dolžnost je pa, da izrekamo koncem leta tudi zahvalo vsem sodelavcem in jih prosimo, naj nam ne odreko svoje pomoči v novem letu. Posebno bi nam bilo ustrezno s kratkimi poročili o dogodkih po Slovenskem, kar se lahko sporoči na dopisnici.

Izhajale bodo „Novice“ v dosedanji obliki in obsegu tudi o novem letu. Cena jim bode: za ljubljanske naročnike v tiskarni prejemane: za celo leto 6 kron (3 gld.), za pol leta 3 krone (1 gld. 50 kr.) in za četrt leta 1 krono 50 vin. (75 kr.). Po pošti prejemane za celo leto 7 kron (3 gld. 50 kr.), za pol leta 3 krone (1 gld. 50 kr.) in za četrt leta 1 krono 80 vin. (90 kr.). Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 80 vin. (40 kr.). Naročnino se pošilja: **Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.**

Politični oddelek.

V obrambo.

Naša navada ni, da bi se spuščali v polemiko, ker smo prepričani, da polemika še nikdar nikogar ni prepričala in da ne prinese nikdar absolutne koristi, ne jedni ne drugi strani. Tudi če smo napadeni, ne odgovarjamo; če ima napadalec prav, popravljamo kar smo zagrešili, če pa napadalec nima prav, ostanemo pri svojem mnenju in ga pustimo pisati kolikor ga je volja.

Danes pa moramo napraviti izjemo in nekoliko odgovoriti na napad, s katerim nas je počastil tisti list, ki je leto in dan zapleten v najbrezplodnejše polemike, ki ves svet zalaga z dobrimi nauki, ki neprestano oznanja dostojnost v kritiki in v polemiki, ter se „zgraža“ do kosti zaradi vsake lapalije, sam pa je našemu listu očital najgrše, najnižkotnejše nagibe v presojanju javnih razmer.

Ta list je tržaška „Edinost“ a povod za njen napad jej je dal naš članek, v katerem smo povodom vseučiliške razprave v državnem zboru povedali Hrvatom svoje mnenje. Kar smo pisali v tem članku, vzdržujemo od prve do zadnje besede, ker je vse od prve do zadnje besede sicer žalostno a tudi — resnično.

Slovenski listi so se kritike o postopanju Hrvatov pri tej priliki vzdržali, kakor se sploh vzdrže kritike o hrvatskih razmerah. Mi pa smo bili mnenja, da je le koristno, če se Hrvatom brez ovinkov pove resnice, odkrito in naravnost, kakor se spodobi mej ljudmi, katere vodijo dobri nameni, da se ž njimi pogovorimo odkritosrčno, kakor brat z bratom. Zdelo se nam je to potrebno, ker so Hrvatje ravno tako navezani na Slovence, kakor Slovenci na Hrvatje. Skupni kakor lastni interes obeh narodov zahteva, da hodimo roka v roki kot ravnoredni zavezniki, a mej zavezniki, ki se drug drugemu jednako potrebujejo, mora vladati odkritost. Mi „Edinosti“ ne branimo, če hoče kakor doslej tako tudi v naprej vsako nerodnost in brezsmiselnost, ki jo stori kak Hrvat, občudovati, če vidi povsod sokole in leve, kjer so v resnici

precej krotka jagnjeta, ali pravice, izreči svoje mnenje brez ovinkov, si ne damo vzeti, niti od tržaške „Edinosti“ če tudi se čuti poklicano ves svet „hofmeistrovati“.

Smo-li v katerem oziru delali Hrvatom le najmanjšo krivico? Ne!

Glede vseučilišča niso Hrvatje postopali korektno. Hrvatski poslanci so sicer podpisali dotični predlog in zanj glasovali, ali le zaradi tega, ker se je zajedno zahtevala reciprociteta za zagrebško vseučilišče. Preprečili so, da se je zahtevala univerza v Ljubljani, dr. Klaić pa je s svojim govorom naravnost napeljeval vodo na mlin naših nasprotnikov.

Vzlic shodu v Zagrebu lahko rečemo, da je hrvatska javnost odločno nasprotovala naši zahtevi. Nekateri listi so se držali rezervirano, drugi so brezobzirno nastopali proti nam in ravno tako so nastopali hrvatski akademiki. Hrvatje so očitno pokazali, da ne marajo vseučilišča za vse Jugoslovane v Ljubljani; če so rekli, da Slovencem privoščijo slovensko univerzo, je bilo to jako po ceni, saj vedo, da se univerza samo za Slovence še Bog ve koliko časa ne doseže, ako se sploh kdaj doseže. In o takem postopanju bi ne smeli mi odkrito povedati svojega mnenja? Ta bi bila lepa! Tako daleč menda še nismo, da bi morali vse utakniti.

Ali smo v dotičnem članku storili Hrvatom drugače kako krivico? „Edinost“ se ni potrudila, da bi nam bila kako krivico dokazala. Opsovala nas je — pa mirna Bosna.

Toda če pregledamo točko za točko tisti članek, vidimo, da nam „Edinost“ ni mogla nobene krivice dokazati, ker nobene storili nismo.

Ali je morda ideja jedinstva mej Hrvati in Slovenci na Hrvatskem, kaj več kakor akademična? Ali mar ne napreduje germanizacija in madjarizacija v Slavoniji? Če ne napreduje, potem je lagal dr. Vrbanić. Ali mar ne pridobiva madjaronstvo na Hrvatskem vedno več tal? To kažejo volitve v sabor in dejstvo, da tisti Zagreb, ki je za madjaronskim banom Pijačevićem v boju pridobil narodnega župana, ima danes madjaronskega župana. Ali mar Hrvatje store svojo dolžnost glede Istre? Hrvatje nimajo nič narodnega davka, in bi torej prav lahko vsako leto najmanj 50.000 gld. žrtvovali za Istro — a

koliko store? V političnem oziru nič, v gmotnem pa skoro nič. Kar se je izvajalo za Istro, to se je doseglo s pomočjo Slovencev, dr. Šusteršič pa se javno hvali, da je vsa gospodarska organizacija v Istri odvisna od njegove milosti, ne od Hrvatov. In to je verjetno, saj se celo mora Zagreb obračati v Ljubljano v gospodarskih rečeh, o čemer bi kreditna banka ljubljanska vedela silno zanimivih reči povedati.

Naj preiskujemo naš članek kolikor hočemo, nikjer ne najdemo najmanjše stvari, ki bi si mogla smatrati kot krivica. „Edinost“ se je menda najbolj razjezila, ker smo rekli, da je državnopravna ločitev Slovencev od Hrvatov skoro nepremagljiva ovira kulturnemu jedinstvu in da danes v Zagrebu tudi še ni pogojev za to jedinstvo.

Morali bi spisati celo razpravo o pojmu „kulturno jedinstvo“ in o ovirah, ki jih vsaka državno-pravna ločitev dela kulturnemu jedinstvu dveh narodov, ako bi hoteli to stvar vsestransko [pojasniti. Morda bo kak laški osmošolec v Trstu tako prijazen in bo gospodom okrog „Edinosti“ pojasnil, da mej avstrijskimi Lahi in mej Italijani v kraljestvu sicer vlada idealno kulturno jedinstvo, da je pa to kulturno jedinstvo v praksi še jako nepopolno in sicer prav zaradi državnopravne ločitve. Mi gospodom okrog „Edinosti“ lahko garantiramo, da je vsak boljši osmošolec v stanu, jim to prav jasno razložiti in bodo potem lahko umeli, kako silne ovire stavlja državnopravna ločitev kulturnemu jedinstvu Hrvatov in Slovencev.

Kar se tiče pogojev za kulturno jedinstvo, katere pogrešamo v Zagrebu, se pa „Edinost“ lahko pri kakem hrvatskem dijaku informira. Ta ji bo lahko vse pojasnil, najbolje še to, kako je z najvišjim gojiščem narodne kulture, z zagrebškim vseučiliščem. „Edinost“ bo morda strmela, ko bo izvedela, da je na filozofski fakulteti zagrebškega vsoučilišča nekaj jako dobrih močij, na pravniški pa silno malo; strmela bo morda tudi, ko izve, da ta pravniška fakulteta ni drugega, kakor zavod za vzgojevanje uradnikov, da je mnogo profesorjev, ki so vedno na dopustu, ker so poslanci, in strmela bo morda tudi, ko izve, da že zdaj prvi dve leti lahko vsak Slovenec in vsak cislitvanski Hrvat studira v Zagrebu in je za ti dve leti reciprociteta v Cislitvanski priznana, da pa gredo vender tako dalmatinski Hrvatje kakor Slovenci rajši v Gradec, na Dunaj in v Prago, ker zagrebško univerzo smatrajo za znanstveno manjvredno. Ako bo „Edinost“ vse to dobro premislila, bo morda spoznala, da res še niso dani pogoji kulturnemu jedinstvu. Kajti kar velja o vseučilišču, velja več ali manj tudi o drugih kulturnih pogojih.

Najbolj je menda „Edinost“ razdražil ostri ton našega članka? Tudi v tem oziru moramo izjaviti, da je bil ton opravičen, izjaviti pa moramo tudi, da je „Edinost“ prav zadnji list, ki nam sme radi tega kaj očitati. „Edinost“ je v tesni zvezi z „Novim listom“ na Reki, v tako tesni zvezi, da se je šel urednik tega lista posvetovati v Trst, kako pisati glede minolih kranjskih deželnozborskih volitev. Ta „Novi List“ je priobčil dne

27. novembra v št. 271. članek, ki je v nas obudil občno ogorčenost. V tem članku se je naravnost impertinentno pisalo o naši vseučiliški akciji in se je naše zahtevanje zasmehovalo. Ta članek je bil vzrok, da smo svoje pero ostreje nabrusili in da smo Hrvatom brez ovinkov povedali svoje mnenje, ter jim enkrat postavili pred oči, da smo Slovenci tisti, ki smo dejansko kaj storili za hrvatsko-slovensko jedinstvo, ne Hrvatje. A glej čudo! Ravno tista „Edinost“, ki je nas ljuto napadala in krvavo žalila, ker smo Hrvatom povedali nekaj četudi bridkih resnic in to v očigled njihovega postopanja glede našega vseučilišča, tista „Edinost“ ni našla niti besedice, da bi bila zavrnila svojega reškega zaveznika. Za Hrvate se je potegnila, Slovence pa je mirno pustila zasmehovati!

Ne bili bi se spustili v polemiko, če bi „Edinost“ ne bila imela predrzno čelo nam podtikati, da smo hoteli z našim člankom delati razdor, da smo pisali iz sovraštva proti Hrvatom. „Edinost“ nas je s tem dolžila zaničljivih, naravnost izdajalskih lastnostij, podtikala nam podle nagibe. To je najhujše, kar se more komu očitati, to je pa tudi najnižkotnejše, najinfamnejše, kar zamore kdo storiti. Naš list pač še nikdar ni dal vzrokov, dvomiti o čistosti njegovih nagibov in se od gospodov v Trstu nima prav ničesar učiti. Odklanjamo zatorej z ogorčenjem omenjeno obdolžitev „Edinosti“ kot vseskozi hudobno insulto.

V prihodnje pa prosimo „Edinost“, naj svoje lepe nauke, s katerimi zalaga ves svet, ohrani za-se. Kakor kaže naš slučaj, je sama najbolj potrebna taci nauk.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Parlament je šel na počitnice. Javno mnenje se bavi še vedno največ z grožnjo, da pride do državnega prevrata. Ministrski predsednik je namreč svojo prvo izjavo še dvakrat ponovil, jedenkrat v poslanski, drugičkrat v gospodski zbornici. Nemške stranke so vsled tega zelo potrte, saj vedo, da grozi samo njim škoda, ako se res zgodi državni prevrat. Kar se tiče tega državnega prevrata, se lahko reče: Vsakdo uvideva, da skoro ne more izostati, boje se ga pa samo Nemci.

Državni zbor. — Poslanska zbornica je v zadnjih sejah rešila celo vrsto zakonov s čudovito naglico. Zakon o kmetijskih zadrugah je bil odobren. Pri razpravi o tem zakonu je poslanec Žičkar predlagal, naj se v mešanih deželah ta organizacija loči po narodnosti, tako da bo imela vsaka narodnost svojo posebno organizacijo. Kako velikega pomena bi bila taka uredba za zunajkranjske Slovence, je pač vsakemu jasno. A glej — Poljaki in Čehi so glasovali proti temu predlogu in ga tudi res pokopali. Razun zakona o kmetijskih zadrugah je zbornica tudi dokončala razpravo o premembi obrtnega reda ter rešila zakon o diurnistih in pravnih praktikantih. Prihodnja seja poslanske zbornice bo šele 20. januarja. Minoli petek je imela tudi gospodska zbornica sejo, v kateri je odobrila proračunski provizorij. Pri tej priliki se je precej veliko govorilo, a nič tacega, kar bi bilo posebne pozornosti vredno.

Slobodno katoliško vseučilišče v Solnogradu. — Pred nekaj dnevi so vsi avstrijski škofje tudi slovenski — obelodanili skupen pastirski list, s katerim naznanjajo, da se